
Hoofdpijnen Leiderdorps sportbeleid 2008-2012

1. Inleiding

Voor u ligt het sportbeleid van de gemeente Leiderdorp. Reden voor het opnieuw formuleren van dit beleid is dat het momenteel ontbreekt aan een actueel beleidskader op het gebied van sport. Dit maakt dat er binnen dit beleidsterrein via de uitvoering wordt gestuurd en op basis van 'ad-hoc' acties wordt gehandeld. Het huidige gemeentelijke sportbeleid is namelijk gebaseerd op de sportnota uit 1996. Veel van de items die hierin zijn opgenomen, spelen nu niet meer. Deze nota omvat het sportbeleid op hoofdpijnen. Na vaststelling door de raad zal het college met betrokken partijen een zevental deelprojecten afzonderlijk uitwerken (zie de planning in hoofdstuk 6).

Sportverenigingen en -instellingen

Voor het opstellen van de nota zijn er twee debatten met sportverenigingen en overige geïnteresseerden gevoerd. De uitkomsten van deze debatten komen terug in deze nota. Sportverenigingen en -instellingen hebben gevraagd naar een duidelijker gemeentelijke visie op sportgebied. Zij hebben aangegeven knelpunten te ervaren. De gemeente kan een rol spelen in de ondersteuning van de verenigingen. We gaan op zoek naar te realiseren oplossingen.

Servicepunt Sport en Bewegen

Naast de input van verenigingen en overige geïnteresseerden, is in 2004 is het rapport van de *Taskforce Breedtesportbeleid* uitgebracht. Hierin is onderzoek gedaan naar de wenselijke vorm van de invulling van de stimuleringsregeling breedtesportimpuls van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (oprichting Servicepunt Sport en Bewegen). Dit rapport en de oprichting van het Servicepunt Sport en Bewegen zijn een aanvulling op het Leiderdorps sportbeleid. Het Servicepunt Sport en Bewegen heeft de gemeente geadviseerd over het sportbeleid.

Gemeentelijk beleid

Ten slotte geven de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en andere beleidsterreinen als het preventief lokaal gezondheidsbeleid en het jeugdbeleid aanleiding om de visie van de gemeente op sport als middel te bepalen.

2. Het kader

Sportbeleid is niet een op zichzelf staand beleid. Het belang en de maatschappelijke waarde van sport wordt steeds vaker erkend. Sport is een beleidsdoel op zichzelf – je sport, omdat je

het leuk vindt om te sporten –, maar sport is méér dan dat. Sport is een waardevol middel om doeleinden op andere beleidsterreinen te (helpen) realiseren.

Welzijnsvisie

De raad heeft op 11 februari een welzijnsvisie vastgesteld. Deze visie geeft de maatschappelijke doeleinden weer waar de gemeente de komende jaren zich op wil richten. Deze visie verbindt verschillende maatschappelijke terreinen met elkaar en sluit aan bij de WMO. Sport kan voor het bereiken van een aantal van deze doeleinden worden ingezet.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Per 2007 is de Welzijnswet – waarin sport uitdrukkelijk als gemeentelijke taak was neergelegd – opgenomen in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De WMO heeft negen prestatievelden, waarbinnen sport géén uitgesproken plaats inneemt. De WMO lijkt daarmee in eerste instantie een wet te zijn die zich vooral richt op de zorg. Dit is niet het geval. De WMO gaat over *meedoen* en daartoe behoort niet in de minste plaats ook de sport.

Sport kan bijdragen aan het bereiken van doelstellingen die onder een aantal van deze negen prestatievelden vallen. Zo draagt sport bij aan de versterking van sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten (prestatieveld 1). En waar zou de sport zijn zonder de inzet van talloze vrijwilligers (prestatieveld 4)? De gemeente omschrijft haar visie over de WMO in de vierjarige beleidsnota WMO die voor 2008 staat gepland.

Gezondheid

Sport draagt bij aan een gezonde leefstijl. De Wet Collectieve Preventieve Volksgezondheid heeft daarom raakvlakken met de sport. Bijvoorbeeld bij het voorkómen van overgewicht bij jeugd en jongeren. Het percentage jongeren in Leiderdorp met (matig en ernstig) overgewicht is in de afgelopen vijf jaar namelijk gestegen. Ook voldoen relatief veel jongeren niet aan de Norm Gezond Bewegen¹. Dit blijkt uit cijfers van de GGD Hollands-Midden. Ook als men ouder wordt is het belang van bewegen om bijvoorbeeld de kans op hart en vaatziekten te verkleinen, groot. Daarnaast behoort tot gezond sporten ook het verantwoord sporten: voorkomen van blessures, scholing en training van vrijwilligers, verantwoorde sportvoorzieningen en het maken van afspraken over alcoholgebruik en roken in sportkantines.

De gemeente heeft haar prioriteiten ten aanzien van gezondheid neergelegd in het lokaal preventief gezondheidsbeleid en de jeugdnota. De aandacht gaat vooral uit naar het voorkomen van overgewicht bij jeugd en jongeren door middel van bewegen en betere voeding.

Landelijk sportbeleid

Het ministerie van VWS, heeft in 2008 10 miljoen en vanaf 2009 20 miljoen extra te besteden in de sport (bovenop de begroting van ongeveer 100 miljoen euro). Ze wil dit geld onder andere inzetten voor de versterking van de sportverenigingen, zodat deze hun maatschappelijke taken goed kunnen uitvoeren. Zo zijn er in Nederland bijvoorbeeld

¹ *Norm Gezond Bewegen* (voor jongeren): 7 dagen per week minimaal een uur *matig intensief bewegen*, waarbij de activiteiten minimaal twee keer per week gericht zijn op verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid

sportclubs die er met het onderwijs aan werken om naschoolse opvang en huiswerkbegeleiding in combinatie met sport in het primair en voortgezet onderwijs.

Het beleidsprogramma van het kabinet wil verenigingen met dit soort plannen de komende jaren met professionele hulp steunen. Doelstelling is uiteindelijk 10% van alle Nederlandse verenigingen zover te krijgen dat zij behalve voor de eigen leden, ook een belangrijke rol willen spelen voor de jeugd en voor de wijk waar de vereniging is gevestigd.

Er is geld beschikbaar gesteld vanuit de ministeries van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) om zogenoemde combinatiefuncties in te stellen; werknemers die integraal werkzaam zijn op de terreinen van sport, onderwijs en cultuur. De gelden die beschikbaar waren voor de stimuleringsregeling BOS en de BSI² worden structureel aan gemeenten beschikbaar gesteld voor het invullen van deze functie. Het geld is in 2008 beschikbaar gesteld aan de G-31 gemeenten en komt in de jaren erna beschikbaar voor kleinere gemeenten, waaronder Leiderdorp.

Gemeentelijk accommodatiebeleid

Kunstgras

De gemeente kiest er bewust voor zelf gedurende de looptijd van deze nota – in ieder geval tot de begroting weer extra ruimte laat zien – het huidige niveau aan sportaccommodaties te handhaven. Het uitbreiden van de sportvoorzieningen wordt, binnen de mogelijkheden die er per situatie zijn, bij de verenigingen neergelegd.

Specifiek wanneer het de uitbreiding van capaciteit van de sportvelden in de Bloemerd betreft, kan kunstgras (in plaats van natuurgras) een oplossing zijn. Dit gras kan meer speelluren aan dan natuurgras. De investering in kunstgras kan bij voldoende onderbouwning en na akkoord van de gemeenteraad, worden voorgefinancierd door de gemeente. De kostprijs van de investering wordt via huur volledig door hoofdgebruiker aan de gemeente terugbetaald. De extra kosten van onderhoud en renovatie ten opzichte van de kosten die de gemeente heeft begroot, worden ook in de huur doorberekend. Wanneer juist een besparing van gemeentelijke kosten optreedt, wordt dit ook in de huurprijs verwerkt. Het moment om de afweging te maken of gewenst is kunstgras aan te leggen of niet, is als groot onderhoud of renovatie van natuurgras moet plaatsvinden.

Erfpacht

Sportaccommodaties (clubhuis en velden) kunnen – onder voorbehoud van een nadere uitwerking – in erfpacht worden uitgegeven. Een effect dat hiermee worden bereikt is het realiseren van een heldere taakverdeling voor onderhoud, beheer en exploitatie (zowel binnen de gemeente als met verenigingen) met een doorvertaling in contracten met verenigingen. Momenteel zijn contracten met verenigingen (Bloemerd) niet eenduidig of zelfs niet aanwezig. Door het aangaan van een erfpachtovereenkomst moeten afspraken hernieuwd worden vastgelegd. Daarnaast heeft het oprichten van een beheerstichting³ door verenigingen meer kans wanneer gebaseerd op erfpacht. Volledig erfpacht geeft voor de fiscus namelijk een transparanter situatie dan een verhuur-erfpacht constructie. Een argument is ook dat de vereniging/stichting zelf voor de accommodatie verantwoordelijk wordt gesteld. De vereniging/stichting kan zo naar eigen behoefte en inzicht de accommodatie beheren en onderhouden (indien in de erfpachtovereenkomst afgesproken). Er is een minder grote afhankelijkheid van de gemeente. De vereniging/stichting weet zelf vaak beter dan de gemeente wat de accommodatie nodig heeft zodat er goed gesport kan worden. Door de erfpacht verwerft de vereniging/stichting wel een zakelijk recht over de

² Buurt, Onderwijs, Sport en Breedtesport Impuls

³ Door tussenkomst van een stichting kunnen investeringen en onderhoud in de sportaccommodatie onbelast gebeuren. Dit levert een financieel voordeel op.

accommodatie. Erfpachtovereenkomsten kunnen overigens zo opgesteld worden dat ze weinig verschillen van verhuurovereenkomsten. De voorwaarden voor het uitgeven van erfpacht worden door het college nader uitgewerkt (zie deelplan 1b).

Sportfondsen Leiderdorp

De gemeente heeft het beheer van de binnensportaccommodaties momenteel bij Sportfondsen Leiderdorp (SFL) liggen. Het contract van SFL loopt tot en met 2010. De evaluatie van het contract van SFL is in één van de deelplannen (1a) meegenomen. Deze evaluatie en het inventariseren van mogelijkheden ten aanzien van het beheer van de accommodaties moeten leiden tot een keuze over voortzetting van de exploitatie nadat het contract van SFL afloopt.

Financiën

Het financiële kader is dat sport en bewegen in Leiderdorp met de huidige beschikbare budgetten vanuit de gemeente voldoende moet kunnen worden ingevuld. Dit gezien de huidige krappe financiële situatie van de gemeente. Wanneer de begroting van de gemeente voor het beleidsterrein sport meer ruimte laat zien, wordt bekeken waar binnen dit terrein de aandacht naar uit moet gaan.

Bij uitwerking van de deelplannen kan blijken dat de te realiseren doelstellingen niet binnen bestaande budgetten kunnen worden bereikt. Als dit het geval is, wordt met deze afzonderlijke deelplannen terug gegaan naar de raad.

Ten slotte moet ten aanzien van het in deze nota geformuleerde hoofdlijnen een voorbehoud worden gemaakt. De gemeente heeft in samenwerking met de provincie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties in 2007 een begrotingsscan uitgevoerd. Deze scan vormt een richtlijn voor de gemeentelijke perspectiefnota. De uitkomsten van de scan en het besluit hier over in de perspectiefnota kunnen aanleiding geven tot bijstellen van het hier geformuleerde beleid. Dit geldt overigens voor alle beleidsnota's die in deze periode worden uitgebracht.

3. Gemeentelijke visie

Sporten is leuk en het is gezond. Niet voor niets willen we zoveel mogelijk Leiderdorperse inwoners in staat stellen om te kunnen sporten en bewegen. Wij zien het als onze taak om te stimuleren dat mensen bewegen en dat ook blijven doen.

Breedtesport

In lijn met deze visie kiezen we voor breedtesport. Het begrip breedtesport omvat *actieve en passieve deelname aan alle uiteenlopende vormen van sport en bewegen die een breed publiek dienen in zowel georganiseerd als ongeorganiseerd verband met uitzondering van topsport en beroepssport.*

Sport als doel en middel

We kiezen er ook voor sport als doel op zich én als middel te zien. Mensen sporten omdat ze het 'gewoonweg' leuk vinden, maar sport kan ook ingezet worden als (preventief) middel. Dit legt een link tussen sport en bewegen en de WMO, het jeugdbeleid en het preventief lokaal gezondheidsbeleid.

Maatschappelijk betrokken sportverenigingen

Sportstimulering neemt een belangrijke plaats in bij het realiseren van doelstellingen op andere beleidsterreinen dan die van sport. Hiermee neemt ook het belang van goed georganiseerde en maatschappelijk betrokken sportverenigingen - en daarmee het belang van verenigingsondersteuning - toe. We sluiten daarmee aan bij het landelijke beleid.

4. Doelstellingen

Vanuit de bovenstaande uitgangspunten hebben we de volgende doelstellingen geformuleerd:

- a. Kwalitatief goede en voldoende sportvoorzieningen op breedtesportniveau bieden;
- b. Sportverenigingen voldoende ondersteunen om gezond te kunnen blijven;
- c. Sport en bewegen inzetten op de aandachtsgebieden:
 - bevorderen sociale cohesie;
 - bevorderen participatie;
 - tegengaan overgewicht bij jeugd en jongeren.

Voorzieningen op breedtesportniveau

Van belang is dat zoveel mogelijk inwoners de mogelijkheid hebben om te kunnen sporten en bewegen. Er moeten daarom goede en voldoende sportvoorzieningen zijn. Met goede en voldoende voorzieningen wordt de drempel om te sporten en te bewegen zo laag mogelijk gemaakt.

Ondersteuning sportverenigingen

Om de visie te kunnen nastreven dat zoveel mogelijk inwoners de mogelijkheid hebben om te kunnen sporten en bewegen, moet het aanbod aan sporten gewaarborgd blijven. Verenigingen en hun vrijwilligers zijn hierin van onbetaalbaar belang. Deze verenigingen moeten zo optimaal mogelijk functioneren, met waar mogelijk de hulp van de gemeente.

Inzet van sport als middel

Hoewel het sporten en bewegen een eigen keuze van onze inwoners is, moet binnen de genoemde aandachtsgebieden sport en bewegen actief worden gestimuleerd. In de welzijnsvisie van de gemeente wordt het bevorderen van sociale cohesie en participatie als doel gezien. Het tegengaan van overgewicht bij jeugd en jongeren is zowel in de jeugdnota als in het preventief lokaal gezondheidsbeleid als prioriteit aangemerkt.

5. Deelplannen

Elke doelstelling wordt in een deelplan uitgewerkt. We zijn van mening dat we met de uitvoering van de deelplannen een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen. Onderstaand doen we een voorstel tot het opzetten van 7 deelplannen.

1. *Het bieden van kwalitatief goede en voldoende sportvoorzieningen op breedtesportniveau*

Wij zijn van mening dat het voorzieningenniveau van de gemeente over het algemeen voldoende is om inwoners te kunnen laten bewegen. Het aantal sportaccommodaties in het dorp is groot. Dit geldt ook voor het aanbod aan verschillende sporten (verenigingsverband) en sportactiviteiten.

Verenigingen ervaren knelpunten ten aanzien van het dagelijks beheer en onderhoud van de accommodaties. Deze moeten waar nodig, in samenspraak met de beheerder van de accommodaties (Sportfondsen Leiderdorp en/of de gemeente) worden opgelost. In deze nota laten we het dagelijks beheer en onderhoud buiten beschouwing.

We willen een tweetal beheerskwesties de komende jaren beleidsmatig onder de loep nemen, zodat we het gestelde doel nog beter bereiken:

a. Sportfondsen Leiderdorp – voortzetting contract

Eind 2009 moet worden besloten over de voortzetting van het contract ten aanzien van het beheer van de binnensportaccommodaties. Onderzocht wordt of het huidige contract voldoet en zo niet, wat de gevolgen zijn voor de voortzetting ervan. Het contract met SFL loopt tot en met 2010.

b. Beheerstichtingen

Een aantal verenigingen binnen de gemeente (VIJL, COVS, RCL, Alecto) is bezig met het oprichten van beheerstichtingen. Onderzocht wordt welke uitgangspunten de gemeente hanteert zodat deze beheerstichtingen vorm kunnen krijgen. Een aanzet hiertoe is gedaan door – onder voorbehoud van een nadere uitwerking van dit principebesluit – de accommodaties in erfpacht uit te geven. Alle zaken die met erfpacht en het oprichten van de stichtingen te maken hebben, worden in dit deelplan nader uitgewerkt.

2. *Sportverenigingen voldoende ondersteunen om gezond te kunnen blijven.*

In de sportdebatten is door verenigingen aangegeven dat zij druk voelen binnen het reilen en zeilen van de vereniging. De verenigingen ervaren met name knelpunten op financieel gebied en op het gebied van vrijwilligers.

We stellen de volgende plannen voor om de druk op de verenigingen te verlichten om aan de doelstelling te kunnen voldoen.

a. Ondersteuning binnensport

Drie binnensportverenigingen hebben vanwege de verhuizing van Op Dreef naar de Bloemerd tot en met 2006 gemiste kantine-inkomsten gecompenseerd gekregen via een directe subsidie van de gemeente. Deze verenigingen hebben op korte termijn een (tijdelijke) financiële ondersteuning nodig. De financiële noodzaak bleek uit een evaluatie die gedaan is in 2006. De noodzakelijkheid en de hoogte van deze steun en hoe deze kan worden ingevuld wordt onderzocht.

b. Onderzoek verdeling gemeenschapsgeld binnen het beleidsveld sport

De gemeente verstrekt indirecte bijdragen aan een aantal binnen- en buitensportverenigingen via relatief lage verhuurprijzen (ten opzichte van de werkelijke kosten) van de accommodaties. Het gevolg is dat de inzet van de gemeentelijke financiële middelen niet over de verenigingen gelijk gebeurt. Onderzocht wordt op welke wijze de gemeente deze bijdrage beter kan inrichten, zodat alle verenigingen structureel gezond kunnen functioneren. Hierbij wordt de verhouding van de gemeentelijke (indirecte) bijdrage aan binnen- en buiten sport - in verhouding tot de inkomsten en uitgaven van de verenigingen - onderzocht.

c. Verenigingsondersteuning en vrijwilligersbeleid

Verenigingen ervaren druk op vrijwilligers en het invullen van kaderfuncties. Onderzocht wordt op welke wijze het gewenst is om de verenigingen in het uitvoeren van hun taken bij te staan. Hier wordt het Servicepunt Sport en Bewegen bij betrokken. Het vrijwilligersbeleid is ook onderdeel van de WMO.

3. *Sport en bewegen in te zetten op de aandachtsgebieden bevorderen sociale cohesie, bevorderen participatie en tegengaan overgewicht bij jeugd en jongeren*

Met de WMO en de prioriteiten die in het lokaal preventief gezondheidsbeleid en het jeugdbeleid worden gesteld, wordt sport en bewegen als een belangrijk *middel* gezien. De gemeente investeert in sportstimulering via het Servicepunt Sport en Bewegen. De vraag is of sport en bewegen hiermee voldoende wordt ingezet om de maatschappelijke doeleinden die in deze doelstelling zijn geformuleerd te bereiken.

De volgende twee plannen worden daarom de komende jaren uitgewerkt.

a. Sportstimulering

Via het Servicepunt Sport en Bewegen loopt een aantal projecten om bewegen te stimuleren. De breedtesportimpuls van het ministerie van VWS eindigt echter per 2009 en er is een beperking van de gemeentelijke bijdrage op sportstimulering begroot per 2010. Onderzocht moet dan ook worden op welke wijze sportstimulering binnen de gemeente uitgevoerd kan worden. Belangrijke partij hierin is natuurlijk het Servicepunt Sport en Bewegen. De benoemde aandachtsgebieden vanuit de WMO, het jeugdbeleid en het preventief gezondheidsbeleid worden in dit deelplan betrokken. Eén van de mogelijkheden die de landelijke overheid nu biedt, het inzetten van combinatiefuncties, wordt meegenomen in het onderzoek.

b. Actieplan Bewegen

Er is een sterke relatie van sport met het preventief lokaal gezondheidsbeleid en het jeugdbeleid. Het voorkómen van overgewicht wordt in deze nota's als aandachtspunt benoemd. In de nota preventief lokaal gezondheidsbeleid staat dan ook het opzetten van een Actieplan Bewegen in 2009 gepland.

6. **Plan van aanpak**

Zie pagina 8 en 9.

Onderwerp	Tijdsplanning	Spelers in het veld	Spelers bij gemeente
1 Het bieden van kwalitatief goede en voldoende sportvoorzieningen op breedtesportniveau			
a <i>Sportfondsen Leiderdorp – voortzetting contract</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Inventarisatiefase: 2008 - Onderzoeksfase: 2009 - Besluit voortgang contract: 4e kwartaal 2009 	SFL	Gemeentewerken, beheer Beleid&Projecten, maatschappij (sport)
b <i>Beheerstichtingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Projectopdracht formuleren + definitiefase: 1^e helft 2008 - Ontwerpfase: 3^e kwartaal 2008 - Afsluiten erfpachtovereenkomsten: 4^e kwartaal 2008 	Alecto, RCL, Velocitas, VIJL, COVS	Gemeentewerken, beheer Beleid&Projecten, maatschappij (sport) Concernzaken, financiën en juridische zaken
2 Sportverenigingen voldoende ondersteunen om gezond te kunnen blijven			
a <i>Ondersteuning binnensport</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Inventariseren mogelijkheden: 2^e kwartaal 2008 - Besluit: 2^e/3^e kwartaal 2008 	BVL, Leython DC, Spotvogels	Beleid&Projecten, maatschappij (sport en subsidie)
b <i>Onderzoek verdeling gemeenschapsgeld naar sport</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek 2008 - Besluitvorming afhankelijk van oprichting beheerstichting 	Alecto, RCL, Velocitas, BVL, Leython DC, Spotvogels Sportservicepunt, Sportservice Zuid-Holland	Beleid&Projecten, maatschappij Concernzaken, financiën
c <i>Verenigingsondersteuning/vrijwilligersbeleid</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Inventariseren mogelijkheden: 2008 - Besluit in combinatie met deelplan 3a. 	SSSB, sportverenigingen	Beleid&Projecten, maatschappij (WMO, sport- en vrijwilligersbeleid)

3	<i>Sport en bewegen inzetten op de aandachtsgebieden: bevorderen sociale cohesie, bevorderen participatie, tegengaan overgewicht bij jeugd en jongeren</i>			
<i>a</i>	<i>Sportstimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Inventariseren mogelijkheden: 1^e / 2^e kwartaal - Besluit: 3^e kwartaal 2008 	SSSB, Sportservice Zuid-Holland, ministerie van VWS	Beleid&Projecten, maatschappij (WMO, sport-, cultuur, jeugd en lokaal gezondheidsbeleid)
<i>b</i>	<i>Actieplan bewegen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Realisatie: 2009 	n.t.b.	Beleid&Projecten, maatschappij (WMO, sport- en lokaal gezondheidsbeleid)